

Zora Rutar Ilc

**Ne permisivnost ne avtoritarnost,
pač pa spodbudna odločnost!**

Namen predavanja

Opozoriti na pomen dobrih odnosov (onkraj fraz):

- kaj je v jedru dobrih odnosov,
- na kaj delujejo
- in kakšne učinke proizvedejo.

Osredotočenost na učiteljevo OK, ki ima potencial, da lahko vpliva na nove zahtevne generacije, če se pri vodenju ognje čerem permisivnosti in avtoritarnosti.

Zavajajoče dileme

- Naj si prizadevamo za dobro počutje ali znanje?
- Ali prijaznost vodi v razvajanje?
- Ali moramo imeti radi vse otroke?
- Ali je lahko dobra samopodoba škodljiva?
- Ali razumevanje vedenja pomeni odobravanje?
- Ali čustvene veščine sodijo v šolo?

Povezave in priročniki z orodji ZRSŠ

<https://www.zrss.si/stiki-s-prakso/aktualno/varno-spodbudno-ucno-okolje/>

SU VSUO video paketi – ključ pridobite pri predstojnici OE: <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=10921>

Mini priročnik:

<https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2021/varno%20in%20spodbudno%20ucno%20okolje/2019-05-10-kako-do-spodbudnega-in-varnega-ucnega-okolja.pdf>

Dobro počutje ali dobro znanje?

Absurdno: dobra klima ali učinkovito delo?

Aktivnost lažje opravljamo, če se **DOBRO POČUTIMO**:

- če nas aktivnost **zanima**, se nam zdi **smiselna**,
- če smo **dejavni** in čutimo, da imamo **vpliv**,
- če smo postavljeni **pred izzive**, in smo jim **kos**,
- in čutimo **spodbudo in podporo**.

Na kaj mislimo z dobrim počutjem/dobrobitjo v šoli?

Ne lenoba, pasivnost in čutno ugodje, ampak

DOBER STIK (z drugimi in s seboj) TER VKLJUČENOST V SMISELNO DEJAVNOST!

Za tak način vodenja učencev je poleg strokovne in didaktične kompetence nujna tudi ODNOSNA!

Kaj nam o tem povedo raziskave?

POZITIVNI ODNOSI se odražajo (Pečjak, Peklaj, 2015, Košir, 2006):

- v *DOBREM POČUTJU* oz. občutju pripadnosti
- višji samozavesti
- višjem vrednotenju socialnosti
- večji učni zavzetosti
- *BOLJŠEM UČNEM DOSEŽKU*.

ODNOS UČITELJ-UČENEC ima najmočnejši vpliv (0,72) na *ŠOLSKE DOSEŽKE* (Hattie, 2014)

3 ključne učiteljske kompetence: didaktična, strokovna, **odnosna!**

Zakaj nas skrbijo ugotovitve PISE?

*Ob dobrih dosežkih v znanju **slaba zaznava učiteljev podpore in lastnih pozitivnih čustev pri pouku:***

- *podpovprečna raven zadovoljstva v branju...*
- *podpovprečna zaznava navdušenja učitelja pri poučevanju*
- *najnižja pogostost povratne informacije o napredku*
- ***najnižji rezultat zaznavanja lastnih ugodnih čustev ponosa in radosti.***
- *35 % slo učencev/k poročalo, da so **pogosto ali vedno žalostni**, polovica, da se **pogosto ali vedno počutijo zaskrbljene**.*

Kako lahko ugotavljamo počutje/klimo?

Spremljamo, začutimo, vprašamo, prisluhnemo, se odzivamo in po potrebi prilagodimo vodenje.

Lestvica za klimo: priročnik Vključujoča šola, 3. zvezek, str. 14

Kartice za čustva in počutje

Metafore iz narave, literature in umetnosti, glasbeno in likovno izražanje ...

Kako lahko ugotavljamo počutje/klimo?

Spremljamo, začutimo, vprašamo, prisluhnemo, se odzivamo in po potrebi prilagodimo vodenje.

Lestvica za klimo: priročnik Vključujoča šola, 3. zvezek, str. 14

Kartice za čustva in počutje

Metafore iz narave, literature in umetnosti, glasbeno in likovno izražanje ...

SAMOZAVEDANJE

Kaj je v jedru odnosne kompetence?

IJZ III

<https://www.cambridge.org/core/journals/behavioral-and-brain-sciences/article/abs/bowlbyainsworth-attachment-theory/6D35C7A344107195D97FD7ADAE06C807>

TEORIJA VARNE NAVEZANOSTI, ZDRAVE POVEZANOSTI

Video: Eksperiment „Okameneli obraz“ (Still face experiment)

<https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=still+face+experiment>

<https://www.youtube.com/watch?v=7Pcr1Rmr1rM>

Kako in na kaj deluje dober stik?

https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_SDT.pdf
TEORIJA SAMODOLOČENOSTI IN MOTIVACIJE, TEMELJNE MOTIVACIJSKE POTREBE

- KAKO VREDEN IN POMEMBEN SEM KOT OSEBA – „*Drugim je mar zame!*“
občutek sprejetosti

Kako in na kaj deluje dober stik?

- KAKO VREDEN IN POMEMBEN SEM KOT OSEBA – „*Drugim je mar zame!*“ občutek sprejetosti
- KAJ SE PRIČAKUJE OD MENE, KAJ (ŽE) ZMOREM, KAKO NAPREDUJEM – jasna pričakovanja, učne priložnosti, podpora in povratna info občutek „zmorem“

K čemu prispeva spodbudna odločnost?

- KAKO VREDEN IN POMEMBEN SEM KOT OSEBA – „*Drugim je mar zame!*“
občutek **sprejetosti**
- KAJ SE PRIČAKUJE OD MENE, KAJ (ŽE) ZMOREM, KAKO NAPREDUJEM-jasna pričakovanja, učne priložnosti, podpora in povratna info občutek „**zmorem**“
➔
- KOLIKO VPLIVA IMAM občutek **avtonomije in odgovornost**

TEMELJ ZDRAVEGA PSIHOLOŠKEGA RAZVOJA IN MOTIVACIJE

Kaj so slabi ali škodljivi odnosi?

- občutek **sprejetosti**
- občutek „**zmorem**“
- občutek **avtonomije**

nekritično oboževanje, „potuha“ nerealna sanja → doba, neodgovornost
neusmiljen pritisk občutki nekompetentnosti, nezaupanje vase
ignoriranje ali agresija občutki nevrrednosti, čustvene stiske

Posledice slabih odnosov (vzgojnih stilov)

POVELIČEVANJE IN POPUSTLJIVOST

- Povečevanje in zaščitništvo
- Spregledovanje napak in pomanjkljivosti, zmanjševanje njihove pomembnosti
- Odvezovanje od odgovornosti, popustljivost
- Nekritična pričakovanja brez spodbujanja prizadevanja ali upoštevanja sposobnosti
- „Potuha“ namesto ustrezno odmerjenih zahtev in podpore

Narcisoidnost, razvajenost, odsotnost zdrave samokritičnosti, pripisovanje krivde in odgovornosti drugim, socialna neobčutljivost, neodgovornost, nesamostojnost, lagodnost

PREVELIK PRITISK, STROGOST

- Ambicije, perfekcionizem
- Strah pred napakami, sporočanje, da niso OK, zaskrbljenost, zbujanje občutkov nekompetent.
- Obsojanje, obtoževanje, zbujanje občutkov krivde
- Pretirana pričakovanja in storilnostni pritisk,

Nizko samospoštovanje, nezaupanje v svoje zmožnosti, občutki krivde, perfekcionizem, iskanje potrditev, preobremenjenost in izgorelost, zaskrbljenost, pretirana odgovornost

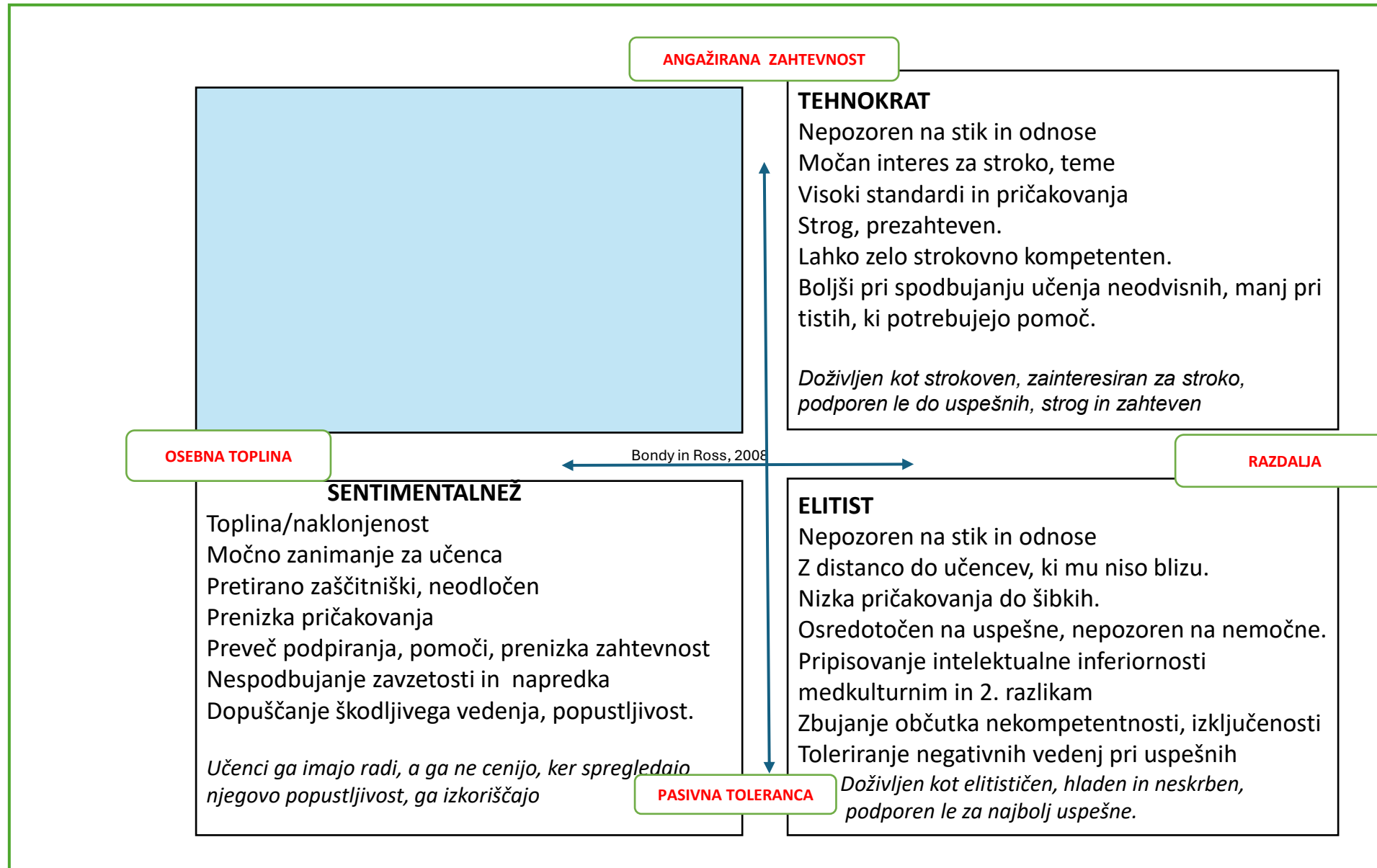
IGNORANCA ALI ZANIČEVANJE

- Ignoranca, omalovaževanje, zaničevanje, zmerjanje, žaljenje
- Potenciranje napak, pomanjkljivosti, fokus samo nanje, enačenje z vrednostjo osebe
- Obsojanje, obtoževanje,
- Prenizka pričakovanja, podcenitev prizadevanj ali sposobnosti

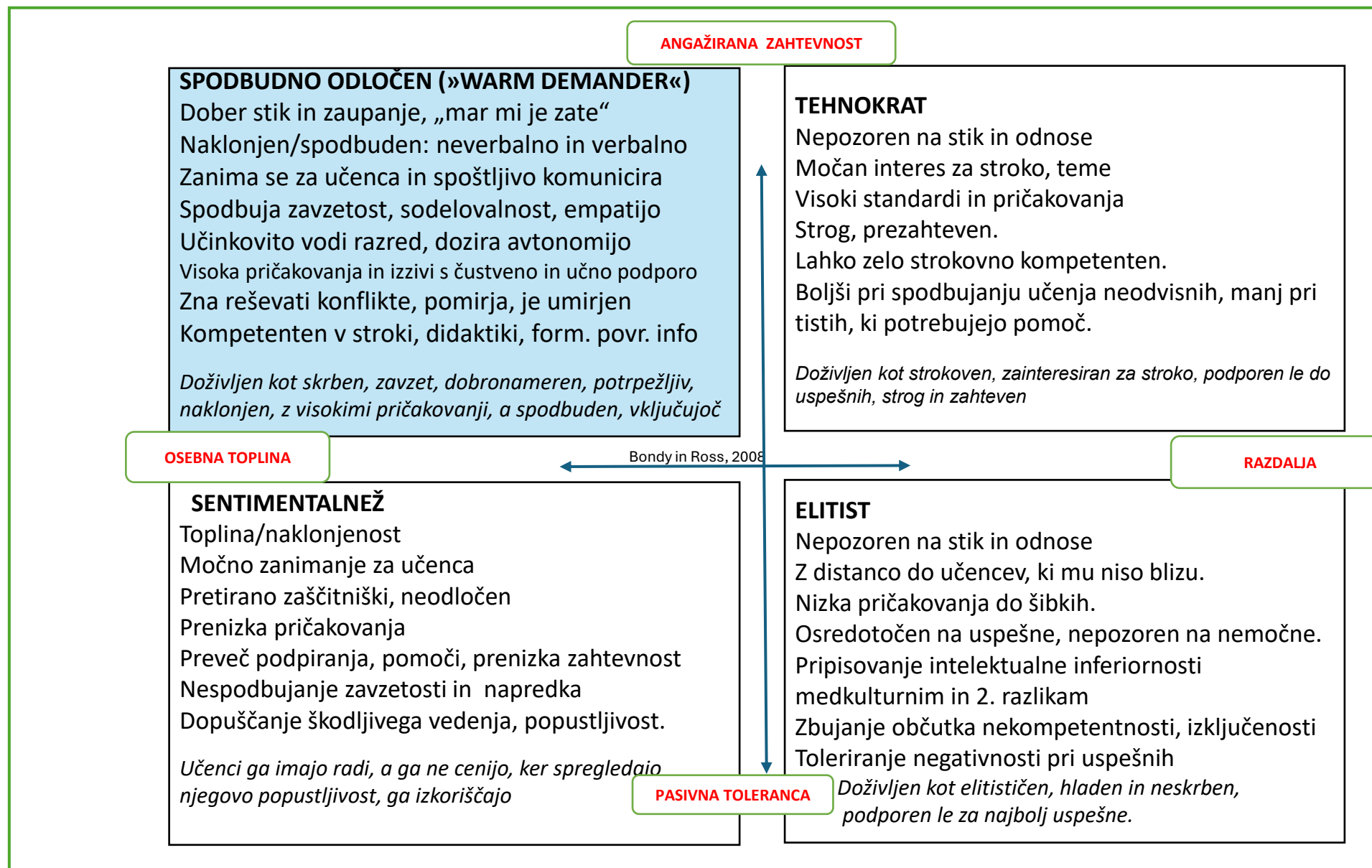
Odsotnost samospoštovanja, nezaupanje v svoje zmožnosti, občutki krivde, iskanje potrditev s strani 2. ali pa neustrezne oblike uveljavljanja, premajhna pričakovanja do sebe in premajhna odgovornost

[Vzgojni stili Zora.pdf](#)

VZGOJNI PRISTOP SPODBUDNA ODLOČNOST – PRIPOROČEN VZGOJNI STIL

IJZ III

K čemu prispeva spodbudna odločnost?

- KAKO VREDEN IN POMEMBEN SEM KOT OSEBA – „*Drugim je mar zame!*“
občutek **sprejetosti**
- KAJ SE PRIČAKUJE OD MENE, KAJ (ŽE) ZMOREM, KAKO NAPREDUJEM-jasna pričakovanja, učne priložnosti, podpora in povratna info občutek „**zmorem**“
➔
- KOLIKO VPLIVA IMAM občutek **avtonomije in odgovornost**

TEMELJ ZDRAVEGA PSIHOLOŠKEGA RAZVOJA IN MOTIVACIJE

Kdaj v šoli smemo biti prijazni?

„Prijaznost“ **DA**, če je učitelj hkrati odločen in zna postaviti jasne meje in pričakovanja!

V razvajenost vodi prijaznost brez pričakovanj in meja

Izbira torej ni „strogost ali prijaznost“, oz. avtoritarnost ali permisivnost, ampak:

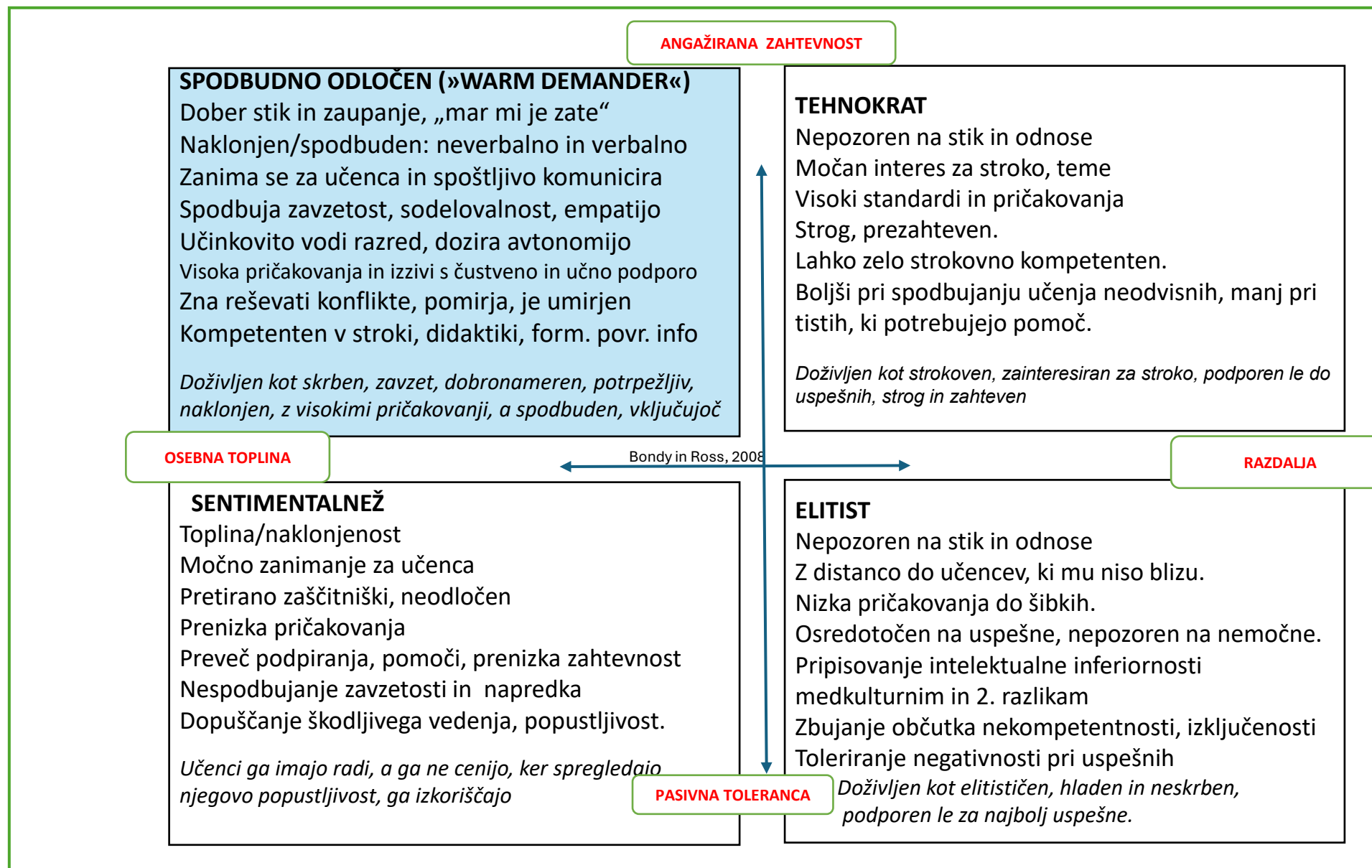
STRUKTURA & OPORA, PRIČAKOVANJA & NAKLONJENOST

Ne le vpliv na dobro počutje, ampak tudi **dobrobit** -učinkovito spoprijemanje z izzivi življenja!

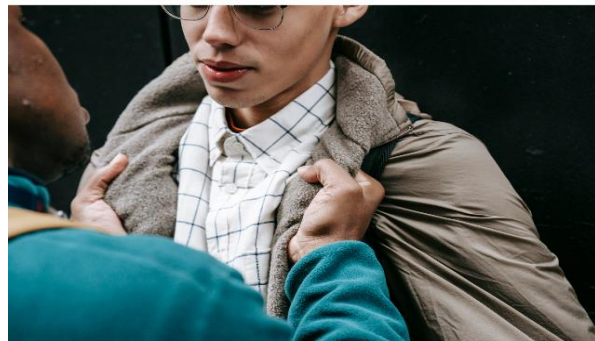
Ali moramo imeti radi vse učence?

IJZ III

Kaj pa, ko ne gre tako, kot bi želeli?

Tudi če vse to izvajamo, kaj šele ko ne, se pojavlja neželjeno vedenje.
In spet je pot k rešitvi **dober stik**!

Ključno vprašanje: kaj je za tem?

- **Nepozornost, odsotnost**
 - Neupoštevanje navodil, nesodelovanje pri aktivnosti
 - Nemir, klepet, motenje
 - Vstajanje, premiki po razr.
 - Oglašanje, pripombe
 - Vpitje, kričanje, žaljenje
 - Agresija, nasilno vedenje
- Dolgčas, nesmisel
 - Nerazvite delovne navade
 - Vzgojna zanemarjenost
 - Manjša zmožnost inhibicije
 - Motnje pozornosti
 - Nevrološke motnje
 - Hude čustvene stiske, travme
 - Nevrotične in psihiatrične motnje
 - Vzorci v družini
 - Agresija, zlorabe

Šele, ko vemo, kaj je razlog, lahko ustrezno ravnamo

- Dolgčas, nesmisel
- Nerazvite delovne navade
- Vzgojna zanemarjenost
- Manjša inhibicija
- Motnje pozornosti
- Nevrološke motnje
- Hude čustvene stiske, travme
- Nevrotične in psihiatrične m.
- Vzorci v družini
- Agresija, zlorabe

- Zanimive, vključujoče dejavnosti
- Načrt podpore (strategije, dogovor)
- Spremljanje, skupine, starši
- Učenje učenja, FS, čustveno-socialno učenje, 4 R, ABC poveznosti čustev in vedenja, vedenjsko kognit. pristop
- Nevrološka, pedopsihiatrična, psihoterapevtska obravnava
- Premestitve, namestitve, specialno pedagoška obravnava

SAMOURAVNAVANJE

- Naj si prizadevamo za dobro počutje ali znanje?
- Ali prijaznost vodi v razvajanje?
- Ali moramo imeti radi vse otroke?
- Ali je dobra samopodoba škodljiva?
- Ali razumevanje vedenja pomeni odobravanje?
- **Ali čustvene/socialne veščine sodijo v šolo?**

Skupni cilj Duševna dobrobit:

ČUSTVENE VEŠČINE SOCIALNE VEŠČINE

- **Samozavedanje**
- **Samouravnavanje**
- **Postavljanje ciljev**
- **Prožen način razmišljanja**
- **Odgovornost in avtonomija**

- **Socialno zavedanje**
- **Komunikacijske spretnosti**
- **Sodelovanje in reševanje konfliktov**
- **Empatija**
- **Prosocialno vedenje**

Spletna učilnica VSUO, ključ pridobi ravnatelj pri predstojnici OE

<https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=10921>

Zavihek VSUO na spletni strani ZRSS:

<https://www.zrss.si/stiki-s-prakso/aktualno/varno-spodbudno-ucno-okolje/>

Tematska številka revije Vzgoja in izobraževanje o odnosnih temah in medvrstniškem nasilju

https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2025/04/Vzgoja_in_izobrazevanje_1-2_2024_splet.pdf

Tematska številka revije Vzgoja in izobraževanje o pozitivni psihologiji

https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2024/11/VIZ-St1-2_2023_NR.pdf

Tematska številka revije Vzgoja in izobraževanje o odnosih

https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/2020-04-17-revija-viz_3-4_2018.pdf

Navodila za ravnanje v primeru medvrstniškega nasilja

<https://www.zrss.si/strokovne-resitve/ponudba-resitev/medvrstnisko-nasilje-v-viz>

- Bluestein J. (1998). Disiplina 21. stoletja. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo.
- Bondy E. in Ross D. D. (2008), The Teacher as Warm Demander, The Positive Classroom, v Educational Leadership, 66/1, str. 54-58
- Deci E. L. in Ryan R. M. (2010). Self-Determination. New York, NY: John Wiley & Sons, Inc.
- Greene R. W. (1999). Eksplozivni otrok. Ljubljana, Orbis 1999.
- Hattie J. (2012). Visible Learning for Teachers. Oxon: Routledge. Glej tudi: <https://visible-learning.org/hattie-ranking-influences-effect-sizes-learning-achievement/>
- Juul, J. (2014). Šolski infarkt. Kaj lahko storimo, da bo šlo otrokom, staršem in učiteljem bolje. Celovec: Mohorjeva družba.
- Košir K. (2013). Psihosocialni odnosi v šoli. Maribor: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru.
- Kozina A. idr. (2018). Kako do spodbudne in vključujoče razredne klime z razvijanjem empatije? V Vzgoja in izobraževanje 5/2018. Ljubljana: ZRSS. Str. 10-17
- Malešević T. (2018). Pomen dobrih socialnih odnosov med učitelji in učenci in učiteljeve odnosne kompetence. V Vzgoja in izobraževanje 5/2018. Ljubljana: ZRSS. Str. 17-25.
- Peklaj C. in Pečjak S. (2015). Psihosocialni odnosi v šoli. Ljubljana, Znanstvena založba FF.
- Rutar Ilc Z. (2017). Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost. Ljubljana, ZRSS
- Vidmar idr. (2018). Čustvene in socialne kompetence strokovnih delavcev: (spregledani) dejavnik v razvoju strokovnih delavcev ter učencev. V Učiteljev glas, priloga revije Vzgoja in izobraževanje 5/2018. Ljubljana: ZRSS. Str. 18-26.

Fotografije pridobljene na: <https://www.shutterstock.com/explore/royalty-free-images>; <https://www.gettyimages.com/m> ; <https://www.pexels.com/>; <https://www.canva.com/> ...